

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ДДМА

_____ В.Д. Ковальов

« _____ » _____ 2023 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

з дисципліни «ІНОЗЕМНА МОВА»

для вступу на навчання за третім освітньо-науковим рівнем /
ступенем доктора філософії

**Голова предметної екзаменаційної
комісії**

К.В.Зубенко _____

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Краматорськ-Тернопіль, 2023

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вивчення іноземних мов є невід'ємною складовою підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти. Для успішного навчання в аспірантурі вступники повинні володіти іноземними мовами в межах програмних вимог, демонструючи коректне та адекватне їх використання в усіх видах мовленнєвої діяльності.

Програма вступних випробувань з іноземних мов для здобувачів третього рівня вищої освіти укладена з урахуванням результатів навчання іноземним мовам за другим рівнем вищої освіти; рекомендацій Комітету з питань освіти при Раді Європи щодо рівня володіння іншомовним мовленням і підготовки програм з іноземних мов; Постанови КМУ № 261 від 23 березня 2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)». Програма вступного випробування зорієнтована у своїх вимогах на практичне володіння іноземною мовою, на використання її як засобу отримання та обміну необхідною інформацією.

Мета вступного випробування з іноземних мов полягає у:

- визначенні рівня сформованості комунікативної (знання правил мовної поведінки, адекватне використання мовних форм і засобів в залежності від цілей, ситуації спілкування та соціального статусу учасників комунікативного процесу), лінгвістичної (володіння певним обсягом формальних знань з фонетики, лексики та граматики і навичками їхнього застосування у процесі спілкування) компетенцій здобувачів третього рівня вищої освіти;

- визначення рівня сформованості міжкультурної комунікативної компетенції (знання, навички і вміння, які забезпечують кваліфіковану професійну діяльність у приватній, суспільній, професійній та освітній сферах спілкування іноземною мовою в багатонаціональному суспільстві, а також знання щодо застосування невербальних засобів спілкування у міжкультурній комунікації;

- визначення рівня сформованості професійно-орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності (володіння іноземною мовою для професійних цілей (на рівні B2), а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх, усно спілкуватися у професійному, академічному і загальнокультурному середовищах, писати деталізовані тексти різного спрямування, слухати та конспектувати лекції; готувати та проводити презентації та семінари).

ВИМОГИ ДО МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Під час вступних випробувань з іноземних мов здобувачі третього освітньо-наукового рівня повинні:

знати:

- лексико-граматичні, синтаксичні, семантичні та фонетичні правила, закономірності і норми функціонування іноземної мови;
- особливості складання та функціонування іншомовних текстів різних видів науково-технічної літератури;
- особливості перекладу, реферування та анотування різножанрових текстів іноземною мовою;
- особливості використання допоміжної літератури, перед усім, спеціальних словників і довідників граматичних структур, що є необхідними для розуміння і продукування широкого кола текстів в академічній та професійній сферах.

вміти:

- вільно користуватися іноземною мовою в професійних, наукових та інших цілях;
- логічно правильно, аргументовано й чітко структурувати усне й письмове мовлення іноземною мовою;
- використовувати соціокультурні знання і вміння в іншомовній комунікації;
- застосовувати культурологічну інформацію у науково-дослідній діяльності;
- використовувати автентичні іншомовні матеріали з метою вдосконалення мовленнєвої та професійної компетенції;
- демонструвати впевненість і позитивну мотивацію в користуванні іноземними мовами.

Навички і вміння здобувачів третього рівня вищої освіти у чотирьох видах мовленнєвої діяльності:

Аудіювання:

- сприймати і розуміти інформацію в межах науково-професійної тематики на рівні 85-90% при темпі пред'явлення 90-100 слів на хвилину;
- розуміти основні ідеї та розпізнавати відповідну інформацію в ході обговорень, дебатів, доповідей, бесід фахового спрямування;
- розуміти повідомлення та інструкції іноземною мовою в академічному та професійному середовищі;
- розуміти намір мовця і комунікативні наслідки його висловлювання;
- визначити позицію і точку зору мовця.

Говоріння:

- природно-мотивоване монологічне і діалогічне мовлення при темпі висловлювань 200-250 слів на хвилину;
- самостійно готувати повідомлення про проблему, мету, методи та засоби дослідження, експеримент, обробку даних, висновки та інші аспекти наукової роботи;
- вести наукову дискусію та спілкуватися іноземною мовою в межах професійної та повсякденно-побутової тематики;
- реагувати на основні ідеї та розпізнавати суттєво важливу інформацію під час іншомовних обговорень, дискусій, бесід, що пов'язані з навчанням та професією;

- продукувати чіткий, детальний монолог іноземною мовою з широкого кола тем, пов'язаних з навчанням та спеціальністю;
- користуватися базовими засобами зв'язку іноземної мови для поєднання висловлювань у чіткий, логічно поєднаний дискурс;
- надавати чітку аргументацію відносно актуальних тем в академічному та професійному житті (на семінарах, конференціях, зустрічах);
- бути здатними ефективно спілкуватися іноземною мовою у професійному середовищі і вміти розпочинати розмову без підготовки;
- знати, як підтримати дискусію іноземною мовою: попросити повторити або перефразувати вислів, вміти висловлювати власні погляди і думки, пропонувати співрозмовнику висловлювати власні думки;
- поводитись адекватно у типових академічних і в професійних ситуаціях (на конференціях, дискусіях, дебатах, бесідах) в іншомовному середовищі;
- володіти мовленнєвим етикетом спілкування (мовними моделями звертання, ввічливості, вибачення, погодження тощо) іноземної мови.

Читання:

- успішно здійснювати ознайомлювальне, вибіркоче й вивчаюче читання оригінальних іншомовних текстів зі спеціальності (монографічна наукова, періодична, художньо-публіцистична література, оригінальні статті тощо);
- робити усний і письмовий переклад з іноземної мови українською, анутовання і реферування;
- розуміти головну ідею та знаходити необхідну інформацію в автентичній науковій літературі за фахом;
- вміти накопичувати інформацію з різних іншомовних джерел для подальшого її використання (на презентаціях, конференціях, дискусіях в академічному навчальному середовищі, а також у подальшій науковій роботі);
- розуміти іншомовні статті, звіти і доповіді з сучасної навчальної і професійної тематики;
- розуміти розгорнуті іншомовні інструкції по роботі устаткування/обладнання;
- розуміти автентичну іншомовну академічну та професійну кореспонденцію (листи, факси, електронні повідомлення тощо).

Письмо:

- виконувати письмові лексичні і граматичні вправи;
- складати плани/ конспекти до прочитаних текстів;
- робити виклад змісту прослуханого чи прочитаного іншомовного тексту у письмовому вигляді;
- писати зрозумілі, деталізовані тексти різного спрямування, пов'язані з особистою та професійною сферами;
- писати анотації до неадаптованих іншомовних наукових текстів за фахом;
- писати реферати на основі автентичної технічної літератури за фахом;
- складати тексти презентацій, використовуючи автентичні науково-технічні матеріали за фахом;

- готувати та продукувати ділову та професійну кореспонденцію іноземною мовою (листи, звіти, технічну документацію, технічні інструкції).

Паралельно з практичними навичками та вміннями використовувати мову в науково-професійному спілкуванні, здобувачі повинні продемонструвати відповідний рівень знань фонетичної та лексико-граматичної структури іноземної мови.

Фонетичний рівень:

- сформованість вимовних навичок і вмінь при читанні вголос і в усному висловлюванні;
- інтонаційне оформлення речення (поділ на інтонаційно-сміслові групи-синтагми, правила розміщення фразового, логічного, словесного наголосу).

Лексичний рівень:

- лексичний запас не менше 3200-3700 лексичних одиниць.
- знання необхідного мінімуму слів та типових словосполучень;
- вміння визначити значення незнайомих слів за контекстом або керуючись принципами словотворення;
- вміння перекладати терміни.

Грамматичний рівень:

- знання типових для стилю наукового мовлення складних синтаксичних конструкцій, зворотів з безособовими дієслівними формами, пасивних конструкцій, емпфатичних й інверсійних структур, засобів вираження модальності тощо.
- вміння визначати та перекладати необхідне значення багатозначних слів;
- вміння перекладати складні за будовою речення.

ХАРАКТЕРИСТИКА І СТРУКТУРА ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування передбачає перевірку рівня навчальних досягнень вступників щодо основних видів мовленнєвої діяльності: читання, письма, перекладу та використання мови. Зміст тесту визначено цією Програмою. Загальна кількість завдань тесту – 42.

Тест містить завдання трьох видів:

1. ***Завдання на встановлення відповідності.*** У завданнях запропоновано дібрати заголовки до текстів/ частин текстів з наведених варіантів; твердження/ ситуації до оголошень/ текстів; запитання до відповідей або відповіді до запитань.

2. ***Завдання з вибором однієї правильної відповіді.*** У завданні запропоновано чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний.

3. ***Завдання на заповнення пропусків у тексті.*** У завданнях запропоновано доповнити абзаци/ речення в тексті реченнями/ частинами речень, словосполученнями/ словами з наведених варіантів.

Критерії оцінювання виконання завдань

Схема нарахування балів за виконання завдань вступного випробування з іноземної мови для кандидатів на навчання за третім освітньо-науковим рівнем у 2022р. наступна:

1. **Завдання на встановлення відповідності** оцінюють в **0** або **1** бал: 1 бал – за правильно встановлену відповідність; 0 балів, якщо правильної відповідності не встановлено, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.

2. **Завдання з вибором однієї правильної відповіді** оцінюють в **0** або **1** бал: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.

3. **Завдання на заповнення пропусків у тексті** оцінюють в **0** або **1** бал: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту, **42**. Після визначення тестового балу, результат кожного учасника переводиться в рейтингову оцінку за шкалою від 100 до 200 балів (див. Табл.).

Таблиця
відповідності балів, отриманих на вступному випробуванні з іноземної мови, рейтинговій оцінці за шкалою 100-200 балів

<i>Отримані бали</i>	<i>Бали за шкалою 100 - 200</i>
1	не склав
2	не склав
3	не склав
4	не склав
5	не склав
6	не склав
7	не склав
8	не склав
9	не склав
10	100
11	106
12	112
13	117
14	122
15	126
16	130

17	134
18	138
19	141
20	144
21	147
22	150
23	153
24	156
25	158
26	161
27	164
28	167
29	169
30	172
31	174
32	177
33	179
34	182
35	184
36	187
37	189
38	191
39	194
40	196
41	198
42	200

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

З англійської мови:

1. Структура речення в англійській мові у порівнянні зі структурою речення в українській мові. Розповідне, питальне та заперечне речення. Типи питань.
2. Дієслово. Допоміжні, питальні та смислові дієслова.
3. Спосіб (дійсний, умовний, наказовий). Система часів.
4. Активний і пасивний стан. Особливості використання і перекладу пасивного стану. Узгодження часів.
5. Безособові форми дієслова. Дієприкметник, функції та способи перекладу. Інфінітив, функції та способи перекладу. Герундій, функції та способи перекладу.
6. Модальні дієслова та їх еквіваленти.
7. Умовний спосіб. Емфатичні конструкції.
8. Функції дієслів: to be, to have, to do, will, should, would. Функції дієслів із закінченням – ing, -ed.
9. Іменник. Утворення множини. Присвійний відмінок.
10. Артикль.
11. Займенник (загальні відомості). Особові, присвійні, вказівні займенники. Займенники some, any і заперечний займенник no. Кількісні займенники many,

any, few. Неозначено-особовий займенник one. Три функції one. Підсилювальні та зворотні займенники.

12. Прикметник. Прислівник. Ступені порівняння.

13. Числівник. Кількісні та порядкові числівники. Дріб. Читання формул, хронологічних дат, позначень часу.

14. Граматичні особливості перекладу.

15. Синтаксичні особливості перекладу (умовне речення, неозначено-особові та безособові речення, безсполучникові підрядні речення, складнопідрядні речення, еліпсис, емфаза, інверсія, подвійне керування та ін.)

16. Лексичні особливості перекладу (багатозначність, конверсія, синоніми, неологізми, “фальшиві друзі перекладача”, британський варіант англійської мови, терміни, уживані вирази та службові слова, іншомовні запозичення, аббревіатури, умовні позначення, власні назви, англійська система мір та ваги).

17. Жанрові особливості перекладу.

18. Найуживаніші суфікси, префікси англійської мови науково-технічної літератури та їх значення. Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

З німецької мови:

1. Часові форми дієслова. Дієслова з віддільними та невіддільними префіксами. Дієслівне керування. Модальні дієслова. Займенник *man* з модальними дієсловами.

2. Пасив. Модальні дієслова з інфінітив пасив, відмінювання іменників. Прийменники з давальним відмінком. Прийменники зі знахідним відмінком.

3. Залежний інфінітив. Інфінітивні групи як члени речення. Множина іменників. Прийменники з давальним та знахідним відмінками.

4. Дієприкметник. Означення, виражене дієприкметником I, II. Поширене означення. Дієприкметник I з *zu* як означення.

5. Відокремлені дієприкметникові звороти. Прийменник з родовим відмінком. Результативний пасив.

6. Підрядні речення. Речення з підрядними означальними. Відмінювання відносних займенників.

7. Додаткові підрядні речення. Речення з підрядними причини. Введення логічних зв'язків.

8. Інфінітивні групи. Речення з підрядними мети та способу дії.

9. Речення з підрядними умовними.

10. Розділовий родовий відмінок.

11. Займенникові прислівники.

12. Звороти можливості та повинності. Конструкції *haben + zu + інфінітив* та *sein + zu + інфінітив*.

13. Парні сполучники.

14. Конструкція *sich lassen + інфінітив*. Сполучення знахідного відмінка з інфінітивом.

15. Вказівні займенники у функції заміни іменників.

16. Речення з підрядними часу та мети. Подвійні прийменники та прийменники з підсиленням.
17. Спосіб вираження ставлення до висловлювання.
18. Спосіб вираження зв'язку з попереднім та наступним висловлюванням. Кон'юнктив у самостійних реченнях.
19. Кон'юнктив в умовних реченнях. Допустові речення.
20. Лексичні, граматичні та синтаксичні особливості перекладу науково-технічної літератури.

З французької мови:

1. Артикль.
2. Займенник.
3. Група часів індикатива.
4. Умовний спосіб. Узгодження умовних речень після сполучника *si*.
5. Пасивна форма.
6. Інфінітив. Складний інфінітив. Інфінітивний зворот.
7. Дієприкметник.
8. Дієприслівник. Самостійний дієприслівниковий зворот.
9. Порядок слів у реченні. Розповідне, питальне та заперечне речення. Утворення питальних речень за допомогою інверсії та питального звороту *est-ce que*
10. Узгодження часів індикатива.
11. Словотворення.
12. Складносурядне речення.
13. Складнопідрядне речення.
14. Лексичні, граматичні та синтаксичні особливості перекладу науково-технічного тексту.
15. Умовний спосіб.
16. Конструкції *faire*+інфінітив; *avoir*+à+інфінітив; *être*+à+інфінітив.
17. Посилювальні конструкції *c'est...qui*, *c'est...que*.
18. Дієприслівникові форми на *-ant*.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

З англійської мови:

1. Англійська ділова мова. Навчальний посібник, Краматорськ, ДДМА, 2002.
2. Английский язык. Тесты по разделу грамматики «Личные и неличные формы глаголов». // Штаба Л.А., Винокурова Н.Я., Ковалева Н.И., Гончарова Е.В., Краматорск, ДГМА, 2007.
3. Белеева А.С. Учитесь читать литературу по специальности. М., 1987.
4. Ільченко О.М. Етноспецифіка текстів наукових анотацій: англо-українські паралелі. // Вісник Харківськ. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. Харків: Константа. - 2007 - № 772. - С. 79-82.
5. Ільченко О.М. Етикет англomовного наукового дискурсу: Монографія. - К.: ІВЦ «Політехніка», 2002.

6. Калюжная В.В. Стиль англоязычных документов международных организаций. К.: Наукова думка, 1982.
7. Калюжная В.В., Букреева Е.И. English opens many doors. Английский научный текст: Понимание. Интерпретация. Перевод. Учеб. пособ. по англ. яз. - К., 2004.
8. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Частина І. Граматичні труднощі. К.: Політична думка, 1997.
9. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Частина ІІ. Термінологічні і жанрово-стилістичні труднощі. Київ, Кременчук, 1999.
10. Карабан В.І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Навч. посібник-дові ричне та електронне побутове устаткування. Офісне устаткування. Комунікаційне устаткування. Виробництво та обробка металу. - Навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти. - Вінниця: Нова книга, 2006.
11. Ковалева Е.И., Рахманова И.И., Трахтенберг И.А. Развитие навыков чтения научной литературы на английском языке. К. Наукова думка, 1989.
12. Курс английского языка для аспирантов и научных работников / Шахова Н.И., Рейнгольд В.Г., Салистра В.П., Басс Э.М., Дезен Н.Б. и др. - 2-е изд., перераб. - М.: Наука, 1993.
13. Митусова О.А. Английский для аспирантов. Р-н-Д, 2003.
14. Словарь-минимум для чтения научной литературы на английском языке / Михеева А.В., Савинова Е.С., Смирнова Е.С., Черная А.И. - М.: Наука, 1985.
15. Смирнова Л.Н. Английский язык для научных работников. Курс для начинающих. Л.: Наука, 1980.
16. Смирнова Л.Н. Курс английского языка для научных работников. -Л.: Наука, 1990.
17. Тестовые задания для самостоятельной работы по грамматике английского языка. // Штаба Л.А., Пысина Г.А., Краматорск, ДГМА, 1991.
18. Тестовые задания для самостоятельной работы по грамматике английского языка. // Косовская Т.З., Бобух Н.Н., Краматорск, ДГМА, 2006.
19. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Пенькова І.О., Ярошук І.П. Переклад англійської економічної літератури. Економіка США. Навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти. Вінниця: Нова книга, 2007.
20. Черноватий Л.М., Карабан В.І., Іванко Ю.П., Ліпко І.П. Переклад англійської юридичної літератури. Навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти. - Вінниця: Нова книга, 2006.
21. Шевелева С.А. English on Economics. М., 2002.
22. Яхонтова Т.В. Основы англоязычного научного письма English Academic Writing for Students and Researchers: Навч. посіб. для студентів, аспірантів і науковців. - Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002.
23. 2) English for Computers Science Students". Учебное пособие для студентов, аспирантов. М., 2003.
24. Burrough-Boenisch J. International reading strategies for IMRD articles // Written Communication. - 1999. - Vol. 16, № 3. - p. 296-316.

25. Davis M. Scientific papers and presentations. - San Diego: Academic Press, 1997.- 296 p.
26. Mauranen A. "One thing I'd like to clarify..." Observations of Academic Speaking. http://www.eng.helsinki.fi/hes/Corpora/one_thing.htm
27. Yule G. The study of language. - Cambridge University Press, 1998. - 294 p.

З німецької мови:

- 1) Электронные методические указания по немецкому языку для студентов 1 курса и групп ускоренной формы обучения всех специальностей дневного отделения/Сост.: О. В. Гладышева. – Краматорск: ДГМА, 2012. – С. 151.
- 2) Aus der Welt der Technik : учебное пособие для студентов высших учебных заведений/ Сост.: Затолокина А.М.. – Краматорск: ДГМА, 2009. – 90 с.
- 3) «Задания по внеаудиторному чтению на немецком языке для студентов 2 курса специальности АПП, ИТ, ЭК», Краматорск, ДГМА, 2000.
- 4) «Немецкий язык для студентов-экономистов», Васильева М.М., М.: Гардарики, 2002. – 346с.
- 5) «Немецкий для технических вузов», 2-е изд. Басова Н.В. – Ростов н/Д.: Феникс, 2002, 512с.
- 6) «Задания по внеаудиторному чтению на немецком языке специальности ТМ, ИМ», Краматорск, ДГМА, 2001.
- 7) Немецкий язык: Методические указания для самостоятельной работы студентов 1-го курса всех специальностей дневного отделения/ Сост.: О. В. Гладышева. – Краматорск: ДГМА, 2007. – С. 76.
- 8) «Сборник упражнений по практической грамматике немецкого языка», Краматорск, 2003.

З французької мови

1. Французский язык. Учебник. Попова И.Н., Казакова Ж.А., Ковальчук Г.М. 20-е изд., перераб. и дополн. - М.: Нестор Академик Паблিশер, 2004. + Audio; + Ключи.

2. Методичні вказівки по граматиці для студентів I-II курсів денного відділення усіх спеціальностей, ДДМА, 2006.
3. Manuel de français pour les étudiants en économie О. Колечко, Київ, 2002 р.
4. Методичні вказівки до практичних занять з позааудиторного читання усіх спеціальностей, ДДМА, 2003 р.
5. Аксенова А.К., Гавришина И. Н. «Французский язык для экономистов» МГИМО-Тезаурус, Москва 2009.
6. Иванченко А.И. «Практика французского языка». Союз, Санкт-Петербург 2007.
7. Колесинская Я.П. Алексеева М.А. «Практическая курс грамматики французского языка » Москва, издательство учебная литература 2009.
8. Коржавин А.В. «Учебник французского языка для технических вузов». Москва «Высшая школа» 2006.
9. Кувшинова Е.С. Учебник французского языка. « Высшая школа » Москва 2007. Mille et un exercices. Сборник упражнений по грамматике. Е.Б. Александровская, Н.В. Лосева, Л.Н. Метельская М.: ООО «Издательство Нестор Академик», 2011.
10. Л.О. Мошенская, А.П. Дитерлен. Французский язык. Chose dite, chose faite. М.: ООО «Издательство «Нестор Академик», 2011.

